

Tonika och dominant

När man spelar gitarr är det värdefullt att inte bara veta hur man placerar fingrarna på greppbrädan, utan också att förstå lite grundläggande musikteori. Två viktiga begrepp är **tonika** och **dominant**.

Tonika – hemmaackordet

Tonikan är ackord nummer ett i en tonart. Det är det ackord som ger tonarten dess namn och som ofta känns som ett naturligt slut. Man kan beskriva det som **hemmaackordet**.

Exempel:

- I **C-dur** är tonikan **C**
- I **G-dur** är tonikan **G**

När man hör eller spelar tonikan känns det ofta som att musiken landar. Det är ackordet där man känner: *nu kommer jag hem*.

Dominant – ackordet som vill hem

Dominanten är ackord nummer fem i tonarten. Man hittar den genom att räkna fem toner upp från grundtonen.

Exempel i G-dur:

G – A – B – C – D

Dominanten i G-dur är alltså **D**.

Exempel i C-dur:

C – D – E – F – G

Dominanten i C-dur är alltså **G**.

Dominanten har en tydlig funktion: den vill vidare till tonikan. Den skapar en känsla av rörelse och riktning. Man kan säga att dominanten **pekar hemåt**.



Dominantseptima

Ofta lägger man till en sjua på dominanten. Då får man ett **dominantseptimackord**, till exempel:

- **D7** i G-dur
- **G7** i C-dur

När man lägger till sjuan blir känslan ännu starkare av att ackordet vill lösa upp sig till tonikan.

Exempel:

D7 → G

Här vill D7 tydligt vidare till G.

Lyssna efter funktionen

När du spelar eller lyssnar på musik kan du öva på att känna igen skillnaden mellan tonika och dominant:

- **Tonikan** känns vilande och avslutande.
- **Dominanten** känns som att den är på väg någonstans.
- Dominanten vill vidare till tonikan.

Det är inte alltid musiken går dit man förväntar sig. Ibland går dominanten vidare till ett annat ackord, och då kan det kännas som en överraskning. Det används ofta i musik och kan vara väldigt effektivt. Men dominantens mest naturliga riktning är ändå mot tonikan.

Kom ihåg

- Tonikan är ackord nummer **ett** i tonarten.
- Dominanten är ackord nummer **fem** i tonarten.
- Tonikan känns som hemma.
- Dominanten vill hem till tonikan.
- En sjua på dominanten förstärker känslan av att ackordet vill vidare.

